

YÖNETİCİ HUKUKİ SORUMLULUK SİGORTASI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Günümüzde, her meslek sahibinin işinin yürütülmesi sırasında, kendisinin ya da çalışanlarının hata, ihmal veya kusurundan doğacak sorumlulukları sigorta güvencesi altına alması zorunlu hale gelmiştir. Hekim mesleki sorumluluk sigortası, muhasebeci, serbest muhasebeci, mali müşavir ve yeminli mali müşavir mesleki sorumluluk sigortası ve avukatlık mesleki sorumluluk sigortası çeşitli meslek sahiplerinin sorumluluklarına sigorta güvencesi sigortalara örnek olarak gösterilebilir.

Yöneticinin, müdürün veya çalışanın hukuki sorumluluk sigortasının, bir anonim şirket veya limited şirkette olduğu gibi bütün ticaret şirketlerinin veya bir kurumun, bunların yönetici ve diğer görevlilerinin hata, ihmal veya kusurundan doğacak sorumluluklarının sigorta güvencesi altına alınmasını, ticaret şirketi veya kurumun kendisi için olduğu kadar yöneticileri ve diğer görevlileri ile zarar gören üçüncü kişiler açısından da koruma sağladığı görülmektedir.

Yöneticilerin, müdürlerin ve çalışanların çok çeşitli risklerle karşı karşıya oldukları gerçeğinden hareketle bu sigortanın yönetici, müdür ve çalışanlar açısından önemli bir güvence sunduğu, onların hukuki sorumluluk endişesinden uzak hizmet vermelerine olanak sağladığı görülmektedir.

İsteğe bağlı olarak yapılan, yönetici sorumluluk sigortasına ilişkin genel şartlar ülkemizde henüz mevcut değildir. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 11inci maddesine göre, sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası, Hazine Müsteşarlığınca onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenmektedir. Ancak, sigorta sözleşmelerinde işin özelliğine uygun olarak özel şartlar tesis edilebilir. Bu hususlar, sigorta sözleşmesi üzerinde ve özel şartlar başlığı altında herhangi bir yanılığa neden olmayacak şekilde açık olarak belirtilir (Sigortacılık Kanunu, m.11, f.1). **Ülkemizde yönetici sorumluluk sigortası konusunda genel şartlar mevcut olmadığı için, yönetici sorumluluk sigortası güvencesi, uygulamada, “Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları” na özel şartlar eklenmek suretiyle verilmektedir.**

Uygulamada bu sigortaya özgü genel şartlar bulunmadığı için, koşullara uygun sigorta güvencesinin kapsamını belirleyecek özel şartların hazırlanması çok önemlidir.

Uygulamada yönetici sorumluluk sigortasının sigorta ettireni şirket olarak belirtilmekte, bireysel olarak yönetici sorumluluk sigortası yapılmadığı görülmektedir. Aslında, her bir yöneticinin, müdürün veya çalışanın da bireysel olarak böyle bir sigortayı yaptırabilmesi mümkündür. Bir ticaret şirketinin yöneticileri, müdürleri veya çalışanları için böyle bir sigorta sözleşmesi yapması grup sigortası olarak nitelendirilir. Grup sigortasında ödenecek sigorta primi kuşkusuz her bir yönetici, müdür veya çalışan tarafından bireysel olarak sigorta sözleşmesi yapılması halinde ödenecek sigorta priminden daha ucuz olacaktır.

Ülkemizde, bu sigortayı yaptıracak kişiler genelde özel hukuk tüzel kişilerinin Yönetim Kurulu veya denetleme kurulu gibi organlarının üyeleri, sigorta edilen faaliyet ise organ üyelerinin bu sıfatla yapmış olduğu faaliyetleridir. Türk Hukukunda sigortalı olabilecek şahıslar kapsamına; anonim şirketlerin Yönetim Kurulu üyeleri, denetçi veya denetçiler, özel

denetçi, tasfiye memurları, müdürler, konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerde yönetim kurulu veya denetim kurulundaki kamu tüzel kişilerinin temsilcileri, murahhas üye ve müdürler, limitet şirketlerde müdürler, ticari mümessiller, ticari vekiller, denetçi veya denetçiler, ve tasfiye memurları girmektedir. Kooperatiflerde, Yönetim Kurulu üyeleri, diğer özel hukuk tüzel kişileri olan derneklerde ve vakıflarda Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyeleri bu sigorta güvencesinden yararlanabilirler.

Türk Hukukunda yöneticiler, müdürler ve çalışanların Türk Ticaret Kanunundan, Bankacılık Kanunundan, Sermaye Piyasası Kanunundan, Sigortacılık Kanunundan, Borçlar Kanunundan ve Medeni Kanundan kaynaklanan sorumlulukları gündeme gelebilir. Söz konusu sigortanın genel kapsamını, yöneticilerin, müdürlerin, çalışanların yetkileri çerçevesinde hareket ederken kasıt olmaksızın yaptıkları her türlü her türlü eylem, hata, ihmal, yanlış yönlendirme, görev ve yasa ihlali oluşturmaktadır.

“Bilerek” ve “kasıtlı” olarak yapılan tüm görev ihlalleri bu sigorta kapsamı dışında tutulmaktadır. Sözleşmede kararlaştırılan cezai şartlar, para cezaları ile ceza hukuku kaynaklı para cezaları, sigorta edilen şahısların kendi aralarındaki ilişkiden kaynaklanan zararlar, bu sigorta kapsamı dışı bırakılabilir. Buna karşılık devlet ya da belediyeler tarafından kesilen idari para cezalarının, rekabete aykırı davranıştan dolayı rekabet kurulu tarafından kesilen para cezalarının, sigorta yaptıran ortaklığın iflasından sonra ortaya çıkan zararlar ile Çevre Kanununa aykırılıktan kaynaklanan para cezalarının bu sigorta kapsamında değerlendirilebilmesi mümkündür.

Bu sigorta yöneticiler, müdürler, çalışanlar veya onların çalıştığı şirket ya da kurum aleyhine dava açılması halinde yapılacak olan savunma masraflarını, bilirkişi masraflarını da kapsayabilir. Savunma masraflarının, sigortalılara karşı başlatılan ve tazminat konusunda sorumluluğa yol açabilecek bağlayıcı bir hükümle sonuçlanabilecek her türlü hukuki, idari usulü ve tahkim usulünü ve bunlarla ilgili olarak bir üst mercie (İstinaf mahkemesi, Yargıtay gibi) başvurulması ve sürecin sonuçlandırılması amacıyla yapılan savunma harcamalarını da içerebilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kanunlaşmayı bekleyen Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın 361 nci maddesi, Yönetim Kurulu üyelerinin sigortalanması konusunda şöyle bir hüküm içermektedir.

“Yönetim Kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken, kusurları ile şirkete verebilecekleri zararı, şirket sermayesinin %25’ini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket güvence altına alınmışsa bu husus halka açık şirketlerde sermaye piyasası kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirilmesinde dikkate alınır.”

Kanun Tasarısının yürürlüğe girmesi ile birlikte, halka açık şirketlerin kendi lehlerine olan bu sigortayı yaptıрма yoluna gidecekleri düşünülmektedir.

Türkiye’de kurumsallaşmanın yaygınlaşması ile bu sigortaya ilginin artacağı beklenmektedir. Yönetici ve müdürlerin sorumluluk endişesi taşımaksızın görevlerini yapmaları bu sigortadan beklenen en büyük faydalardan biri olacaktır. Ayrıca sigortanın yaygınlaşmasında sigorta primlerinin makul düzeyde tutulması da önemli rol oynayacaktır.

Prof. Dr. Huriye Kubilay – Av. Duygu Mutluel